Hugræn Innsæisþjálfun (HI)

HI 2 B – Að hrapa að ályktunum I

© Moritz, Woodward & Viðarsdóttir (12|23)

www.uke.de/mct

Birting myndefnis er með góðfúslegu leyfi listamanna og höfundarréttarhafa. Nánari upplýsingar (listamaður, titill) má finna í lok kynningar.

Að hrapa að ályktunum

- Við tökum oft skyndiákvarðanir byggðar á flóknum upplýsingum úr umhverfinu.

Að hrapa að ályktunum

- Við tökum oft skyndiákvarðanir byggðar á flóknum upplýsingum úr umhverfinu.
- Stundum drögum við ályktun án þess að vera 100% viss

Að hrapa að ályktunum

- Við tökum oft skyndiákvarðanir byggðar á flóknum upplýsingum úr umhverfinu.
- Stundum drögum við ályktun án þess að vera 100% viss
- Hinn gullni meðalvegur ætti að vera á milli þess:

Að hrapa að ályktunum

- Við tökum oft skyndiákvarðanir byggðar á flóknum upplýsingum úr umhverfinu.
- Stundum drögum við ályktun án þess að vera 100% viss
- Hinn gullni meðalvegur ætti að vera á milli þess:
    - að taka fljótfærnilega ákvörðun (áhætta: léleg ákvörðun)
      og

Að hrapa að ályktunum

- Við tökum oft skyndiákvarðanir byggðar á flóknum upplýsingum úr umhverfinu.
- Stundum drögum við ályktun án þess að vera 100% viss
- Hinn gullni meðalvegur ætti að vera á milli þess:
  - að taka fljótfærnilega ákvörðun (áhætta: léleg ákvörðun)
    og
  - að vera of nákvæm (ókostur: tekur of langan tíma)

Að draga ályktanir án þess að vera 100% viss

Aðstæður	Skýring?	Réttlæting?
Lítill flögrandi hlutur á himninum	Fugl?	???
Runnarnir í kring um húsið hafa verið að hreyfast á nóttunni. Það hafa verið þjófar í hverfinu þínu	Þjófur?	???

Að draga ályktanir án þess að vera 100% viss

Aðstæður	Skýring?	Réttlæting?
Lítill flögrandi hlutur á himninum	Fugl?	**Líklega –** aðrar skýringar (s.s. fjarstýrð leikfangaflugvél), en röng ályktun myndi ekki hafa alvarlegar afleiðingar ...
Runnarnir í kring um húsið hafa verið að hreyfast á nóttunni. Það hafa verið þjófar í hverfinu þínu	Þjófur?	???

Að draga ályktanir án þess að vera 100% viss

Aðstæður	Skýring?	Réttlæting?
Lítill flögrandi hlutur á himninum	Fugl?	**Líklega –** aðrar skýringar (s.s. fjarstýrð leikfangaflugvél), en röng ályktun myndi ekki hafa alvarlegar afleiðingar ...
Runnarnir í kring um húsið hafa verið að hreyfast á nóttunni. Það hafa verið þjófar í hverfinu þínu	Þjófur?	**Gæti verið –** en aðrar skýringar einnig mögulegar (t.d. köttur í runnunum, vindur). Hafðu í huga að það að bregðast við, t.d. með því að kasta stein gæti haft neikvæðar afleiðingar (t.d. slasað gæludýr nágranna þíns).

Að hrapa að ályktunum - Dæmi

Svið	Dæmi
Saga	???
Fjölmiðlar	???

Að hrapa að ályktunum - Dæmi

Svið	Dæmi
Saga	Norna dómsmál á miðöldum: Konur voru sakaðar um að vera nornir bara því þær voru gamlar eða voru með rautt hár. McCarthy-tíminn (Bandaríkin, 1950): Tjáning á frjálslyndum hugmyndum leiddi til þess að margir voru ranglega ásakaðir um að vera kommúnistar.
Fjölmiðlar	???

Að hrapa að ályktunum - Dæmi

Svið	Dæmi
Saga	Norna dómsmál á miðöldum: Konur voru sakaðar um að vera nornir bara því þær voru gamlar eða voru með rautt hár. McCarthy-tíminn (Bandaríkin, 1950): Tjáning á frjálslyndum hugmyndum leiddi til þess að margir voru ranglega ásakaðir um að vera kommúnistar.
Fjölmiðlar	 Árið 1938 olli útvarpsútsendingin War of the Worlds eftir Orson Welles miklu fjaðrafoki í New York því margir hlustendur héldu að geimverur væru í alvörunni að ráðast á jörðina. Röng ályktun: Það sem spilast í útvarpinu hlýtur að vera satt!

Eru einhverjar vísbendingar á eins dollara seðlinum sem benda til innrásar leynisamfélaga inn í Bandaríkin?

- Flökkusögur -

(aðra svipaða æfingu má finna í lok kynningar)

Fljótfærnislegar ályktanir

Eru einhverjar vísbendingar á eins dollara seðlinum sem benda til innrásar leynisamfélaga inn í Bandaríkin?

Með	“Sannanir”
• Mynd 1: Á bakhliðinni eru mismunandi tákn birt 13 sinnum hvert (t.d. rendur á skildinum, ólífu lauf, örvar). 13 er stundum talin vera satanísk tala. • Mynd 2: Sumir segja að á seðlinum sé ekki George Washington heldur Adam Weishaupt, stofnandi leynisamfélags. • Mynd 3: Uppi í hægra horni seðilsins er lítil falin ugla sem sumir segja að sé satanískt tákn. • Mynd 4: Pýramídinn á bakhliðinni gæti verið tákn í anda frímúrarareglunnar.	1 2 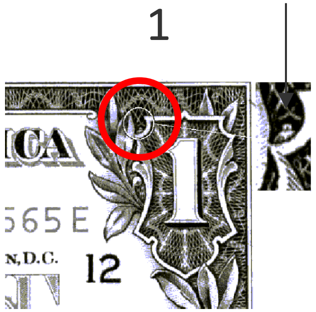 3 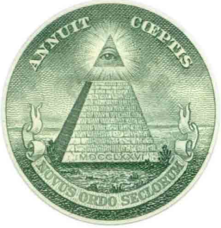 4

Fljótfærnislegar ályktanir

Eru einhverjar vísbendingar á eins dollara seðlinum sem benda til innrásar leynisamfélaga inn í Bandaríkin?

<table>
<tr><th>Á móti</th><th>“Sannanir”</th></tr>
<tr><td>

Mynd 1: Í byrjun voru 13 fylki, þess vegna er talan 13!
Mynd 2: Þrátt fyrir sögusagnirnar eru engin augljós líkindi með Adam Weishaupt og George Washington!
Figure 3: Uglan þarf ekki að hafa sérstaka merkingu. Hún hefur staðið fyrir illvirki en hún getur líka staðið fyrir visku, (t.d. er uglan oft notuð sem merki hjá bókaútgefendum).
Mynd 4: Þríhyrningurin merkir alsjáandi auga guðs í kristni trú (myndina er að finna í kirkjugluggum).

</td><td>

1

2

3

4
</td></tr>
</table>

Fljótfærnislegar ályktanir

- Flökkusögur -

Eru einhverjar vísbendingar á eins dollara seðlinum sem benda til innrásar leynisamfélaga inn í Bandaríkin?

Nei!

Hvernig verða þessar flökkusögur og samsæriskenningar til?

???

Hvernig verða þessar flökkusögur og samsæriskenningar til?

- Þær eru oft meira spennandi heldur en raunveruleikinn!
- Þær byggja á staðhæfingum sem erfitt er að sannreyna (t.d. að Washington lýkist Weishaupt).
- Þær innihalda ekki aðrar skýringar (t.d. að endurtekna notkunin á merkjunum 13 tengist upphaflegu fylkjunum 13).
- Þjóðsögur eru oft byggðar á staðreyndum sem teknar eru úr samhengi. Merking þessara smáatriða er líka oft ýkt (Washington var frímúrari, það þýðir ekki að frímúrarar hafi tekið yfir stjórn í Bandaríkjunum).
- Frímúrarar og önnur samtök geta vakið upp tortryggni út af leyndinni yfir starfsemi þeirra.
- En: Þrátt fyrir algengan miskilning trúa frímúrar ekki á Satan heldur á 'Æðri mátt' (t.d. Guð, Allah ...). Þeir eru með frjálslyndar hugmyndir en eru ekki með neinar samfélagslegar byltingar.

Hvernig verða þessar flökkusögur og samsæriskenningar til?

- Það eru til mörg dæmi þess í sögunni að minnihlutahópum og –öðrum sem voru fyrirlitnir af samfélaginu var ranglega kennt um óviðráðanlega atburði og stórslys. Til dæmis á miðöldum var nornum eða trúarlegum minnihlutahópum oft kennt um ef uppskera var léleg.

- Þessar einföldu skýringar drógu úr spennu, ótta og töldu fólki trú um að það hefði stjórn á aðstæðum.

Af hverju erum við að þessu?

- Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum um eitthvað án þess að taka til greina allar tiltækar upplýsingar.

Af hverju erum við að þessu?

- Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum um eitthvað án þess að taka til greina allar tiltækar upplýsingar.
- Slík ákvörðunartaka getur auðveldlega leitt til mistaka. Hjálplegra er að taka til greina allar tiltækar upplýsingar áður en ákvörðun er tekin.

Hvernig geðrof getur leitt til rangtúlkunnar- Dæmi

Atburður	Skýring í geðrofi	Aðrar skýringar
Þér er illt í líkamanum fyrstu nóttina á spítala.	Þér var rænt yfir nótt og innyfli þín fjarlægð; annar sjúklingur skaðaði þig á meðan þú svafst; Voodoo galdrar.	Óþægilegt rúm, spenna; Það er algengt að upplifa óþægindi yfir nótt í nýju umhverfi; gæti verið klemmd taug.
Eftir skurðaðgerð er skrifað upp á blóðþynningarlyf í sprautuformi.	Læknarnir eru að skipuleggja að myrða þig með því að sprauta í þig eitri.	Fyrirbyggjandi meðferð gegn segamyndun.
Á leiðinni til vinar þíns þarftu að stoppa þrisvar sinnum við rautt ljós.	Sönnun um að þú ert í hættu – einhver vill skaða þig.	Algjör tilviljun (þegar þú ert á hraðferð er líklegra að þú lendir á fleiri rauðum ljósum).

Getur einhver deilt eigin reynslu?

Verkefni (1)

Á næstu glærum verða sýndar myndir. Til að byrja með sést aðeins eitt atriði úr myndinni. Síðan er næsta atriði bætt við og svo framvegis þar til öll myndin sést

- Ykkar verkefni er að greina hvað er á myndinni

Verkefni (1)

Á næstu glærum verða sýndar myndir. Til að byrja með sést aðeins eitt atriði úr myndinni. Síðan er næsta atriði bætt við og svo framvegis þar til öll myndin sést

- Ykkar verkefni er að greina hvað er á myndinni
- Reynið að forðast að taka fljótfærnislega ákvörðun eða að ofhugsa hana

Verkefni (1)

Á næstu glærum verða sýndar myndir. Til að byrja með sést aðeins eitt atriði úr myndinni. Síðan er næsta atriði bætt við og svo framvegis þar til öll myndin sést

- Ykkar verkefni er að greina hvað er á myndinni
- Reynið að forðast að taka fljótfærnislega ákvörðun eða að ofhugsa hana
- Ræðið rökin með og á móti hverjum svarmöguleika

Mynd 1

Nokkrir valmöguleikar eru gefnir

Ræðið saman sem hópur hversu líklegir valkostirnir eru og hvort þið séuð nógu viss til að taka ákvörðun

Hvað sýnir þessi mynd?

- brú
- fleka
- teina
- fánastöng
- hrúgu af spýtum
- pensil

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- brú
- fleka
- teina
- fánastöng
- hrúgu af spýtum
- pensil

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- brú
- fleka
- teina
- fánastöng
- hrúgu af spýtum
- pensil

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- brú
- fleka
- teina
- fánastöng
- hrúgu af spýtum
- pensil

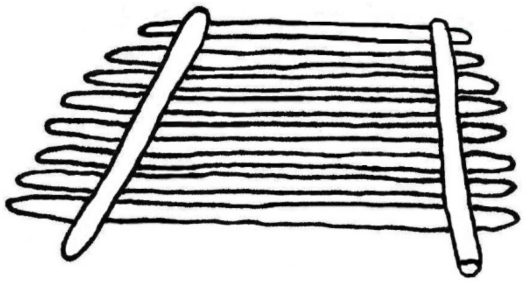

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- brú
- fleka
- teina
- fánastöng
- hrúgu af spýtum
- pensil

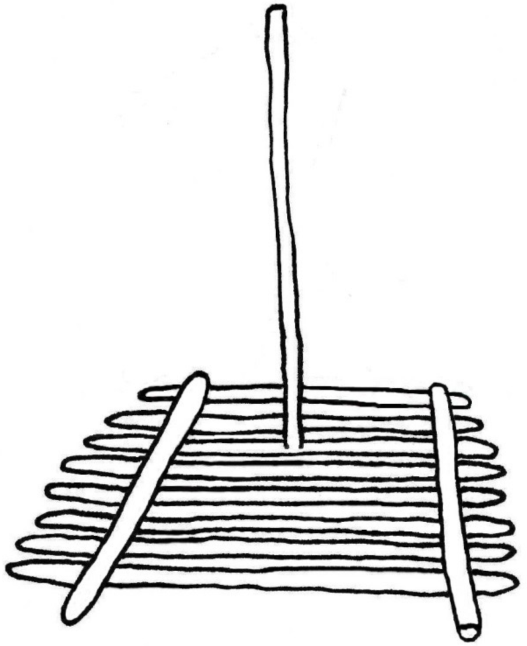

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- brú
- fleka
- teina
- fánastöng
- hrúgu af spýtum
- pensil

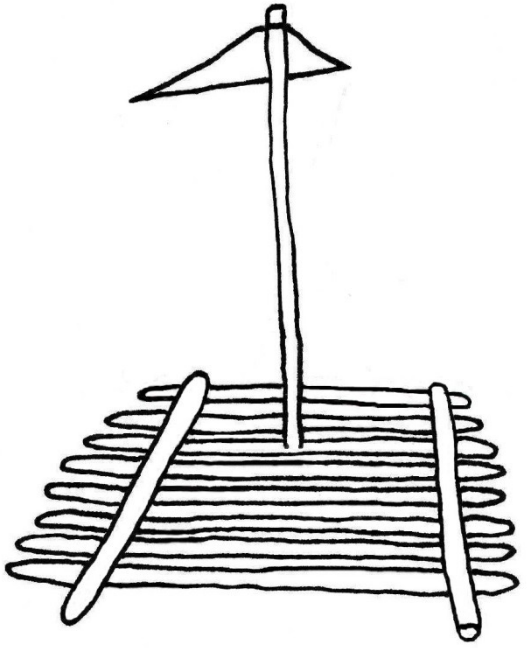

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- brú
- fleka
- teina
- fánastöng
- hrúgu af spýtum
- pensil

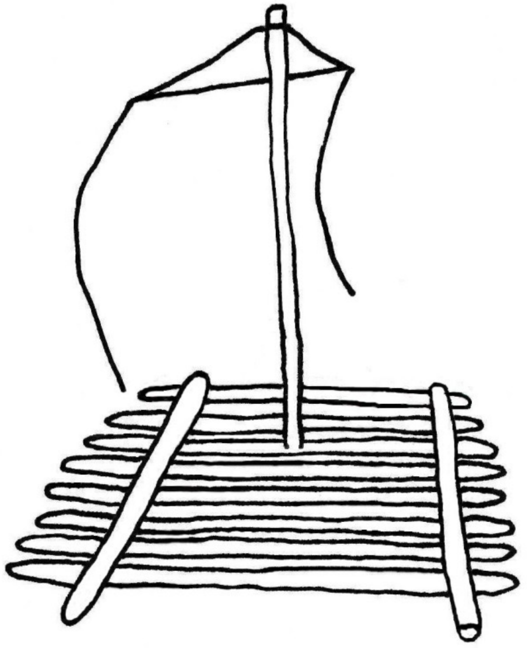

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- brú
- fleka
- teina
- fánastöng
- hrúgu af spýtum
- pensil

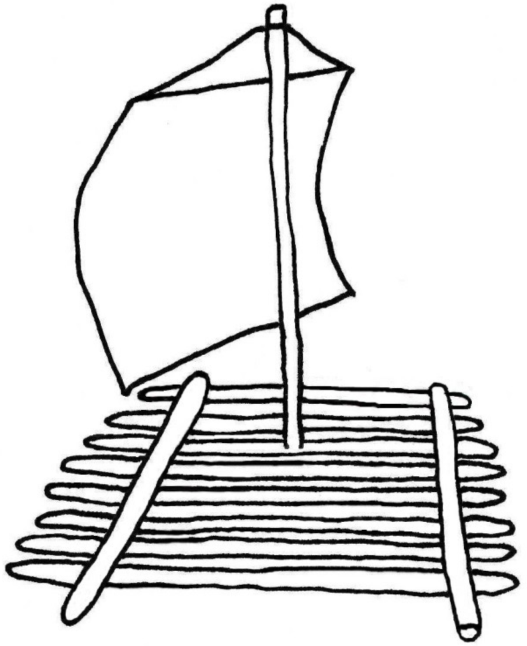

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Mynd 2

Nú eru engir valmöguleikar gefnir. Þið þurfið að koma sjálf með hugmyndir um hvað er verið að sýna á myndunum. Ykkur er frjálst að koma með fleiri en einn valmöguleika. Ræðið ákvarðanir ykkar sem hópur.

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

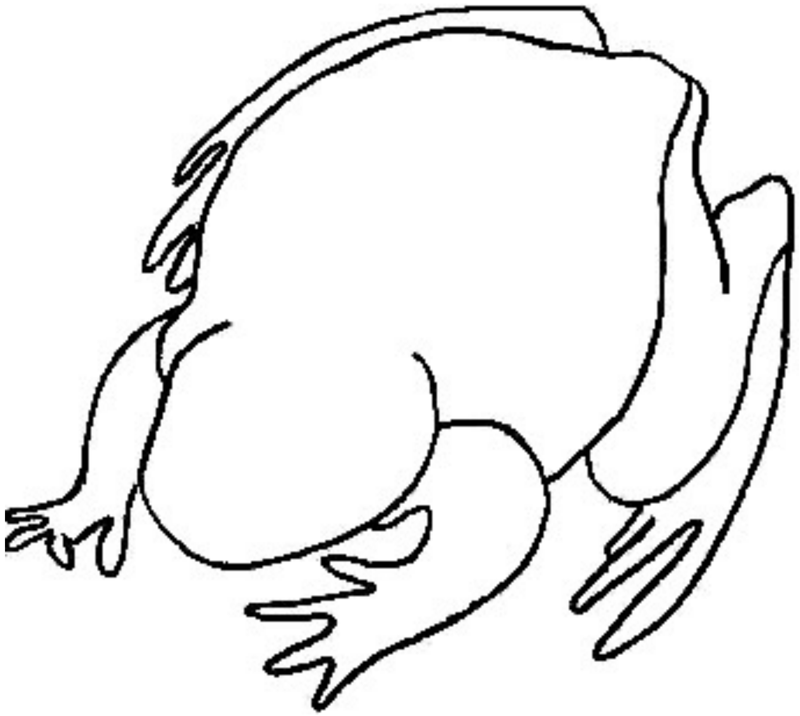

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

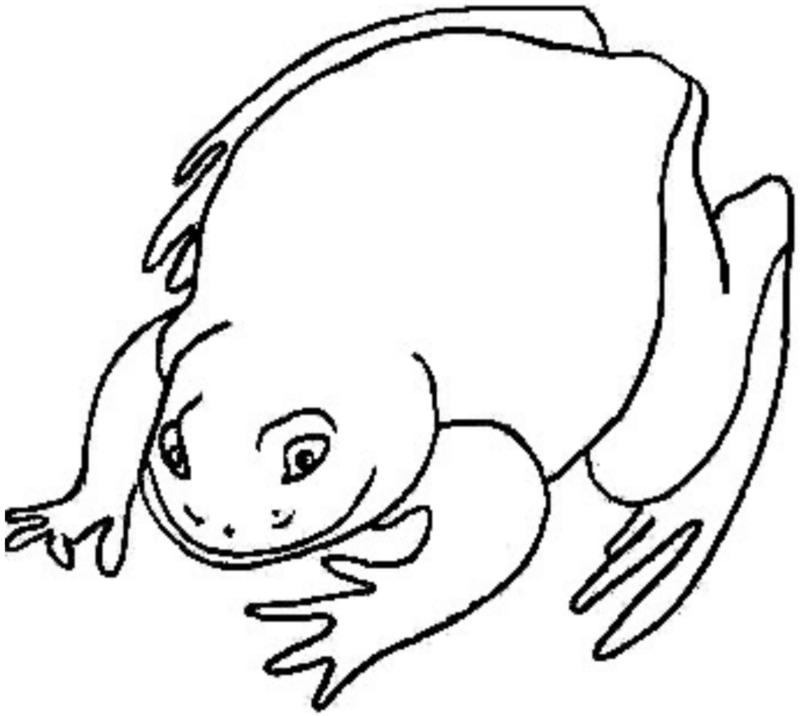

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Mynd 3

Hvað sýnir þessi mynd?

- peru
- konu
- gítar
- fiðlutösku
- skráargat
- uglu
- tungu
- ljósaperu
- fótspor

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- peru
- konu
- gítar
- fiðlutösku
- skráargat
- uglu
- tungu
- ljósaperu
- fótspor

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- peru
- konu
- gítar
- fiðlutösku
- skráargat
- uglu
- tungu
- ljósaperu
- fótspor

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- peru
- konu
- gítar
- fiðlutösku
- skráargat
- uglu
- tungu
- ljósaperu
- fótspor

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- peru
- konu
- gítar
- fiðlutösku
- skráargat
- uglu
- tungu
- ljósaperu
- fótspor

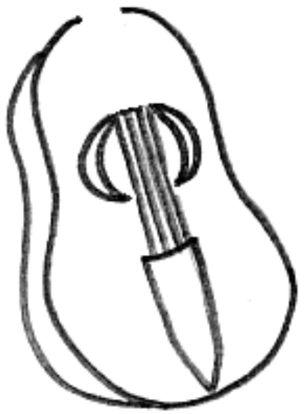

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- peru
- konu
- gítar
- fiðlutösku
- skráargat
- uglu
- tungu
- ljósaperu
- fótspor

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- peru
- konu
- gítar
- fiðlutösku
- skráargat
- uglu
- tungu
- ljósaperu
- fótspor

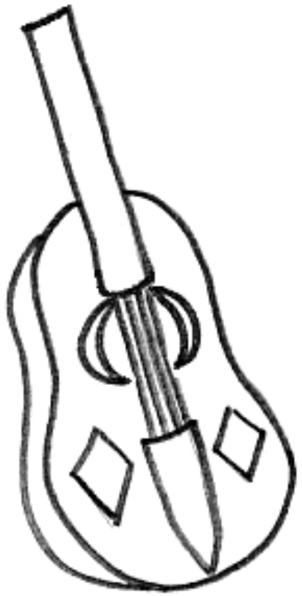

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- peru
- konu
- gítar
- fiðlutösku
- skráargat
- uglu
- tungu
- ljósaperu
- fótspor

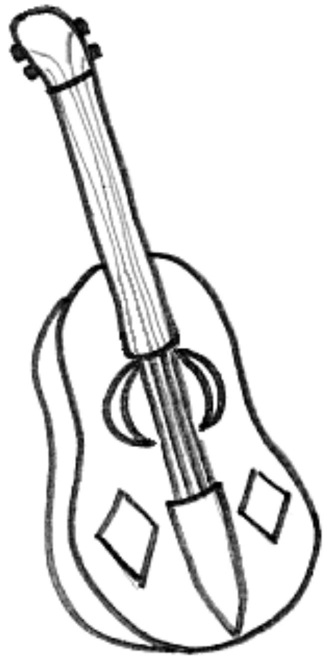

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Mynd 4

Hvað sýnir þessi mynd?

- bikar
- Konu með flegið hálsmál
- olíulampa
- tjald
- vagn
- skjaldarmerki
- töfralampa
- tepott
- spaða

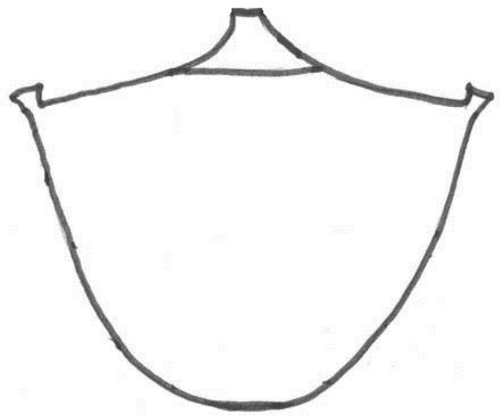

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- bikar
- Konu með flegið hálsmál
- olíulampa
- tjald
- vagn
- skjaldarmerki
- töfralampa
- tepott
- spaða

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- bikar
- Konu með flegið hálsmál
- olíulampa
- tjald
- vagn
- skjaldarmerki
- töfralampa
- tepott
- spaða

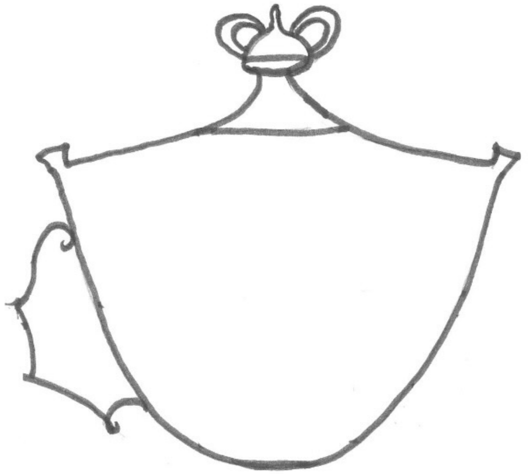

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- bikar
- Konu með flegið hálsmál
- olíulampa
- tjald
- vagn
- skjaldarmerki
- töfralampa
- tepott
- spaða

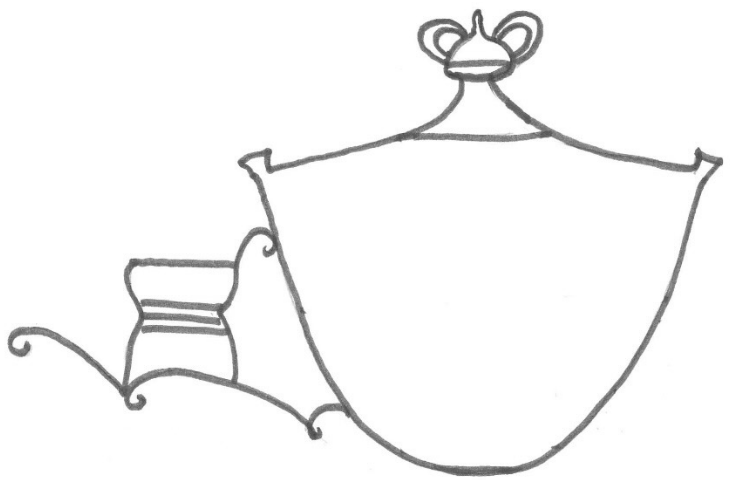

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- bikar
- Konu með flegið hálsmál
- olíulampa
- tjald
- vagn
- skjaldarmerki
- töfralampa
- tepott
- spaða

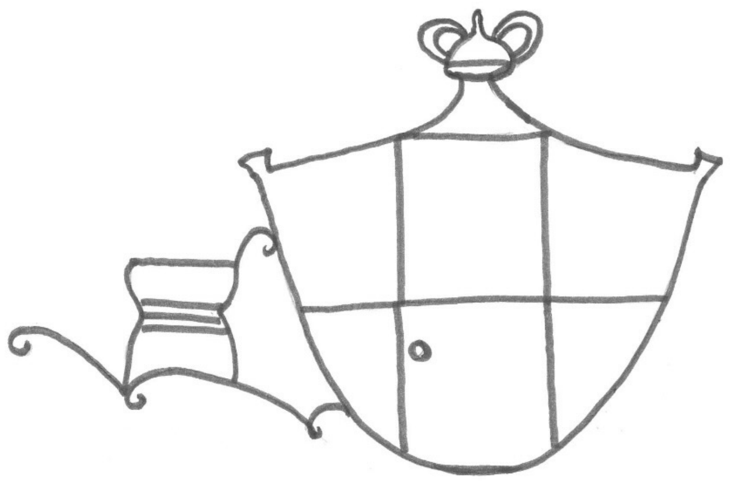

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- bikar
- Konu með flegið hálsmál
- olíulampa
- tjald
- vagn
- skjaldarmerki
- töfralampa
- tepott
- spaða

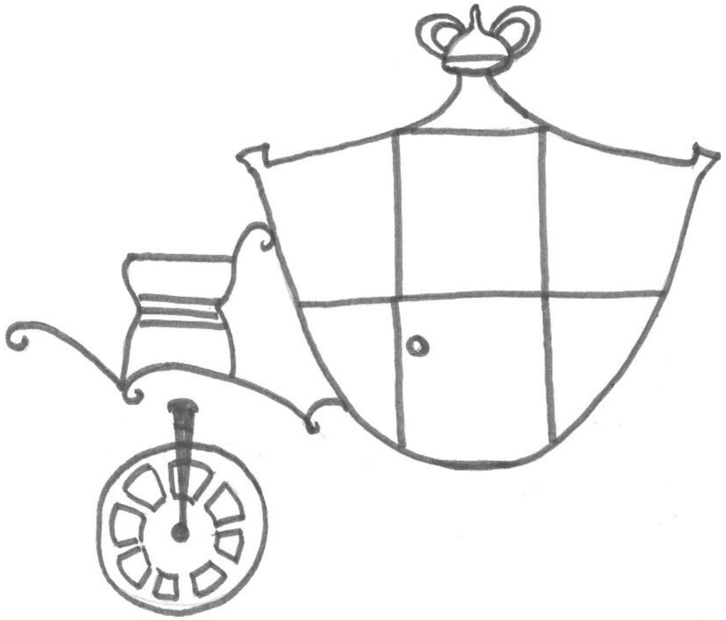

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- bikar
- Konu með flegið hálsmál
- olíulampa
- tjald
- vagn
- skjaldarmerki
- töfralampa
- tepott
- spaða

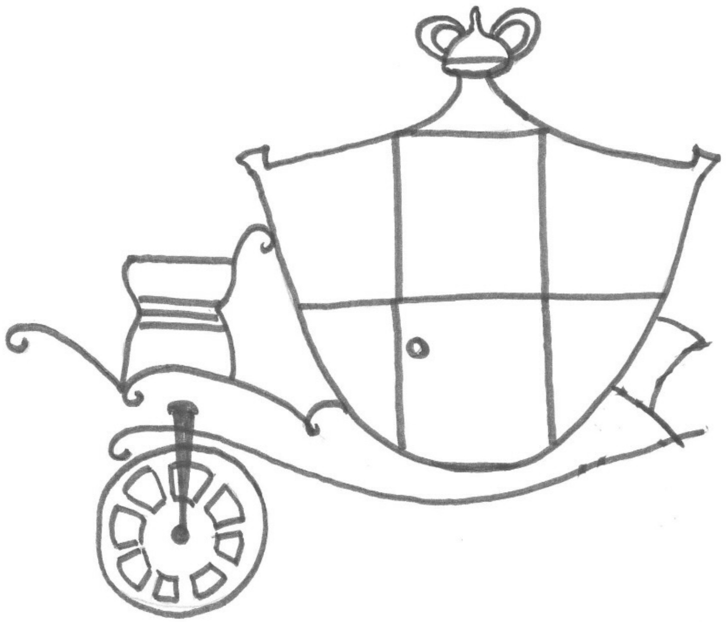

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- bikar
- Konu með flegið hálsmál
- olíulampa
- tjald
- vagn
- skjaldarmerki
- töfralampa
- tepott
- spaða

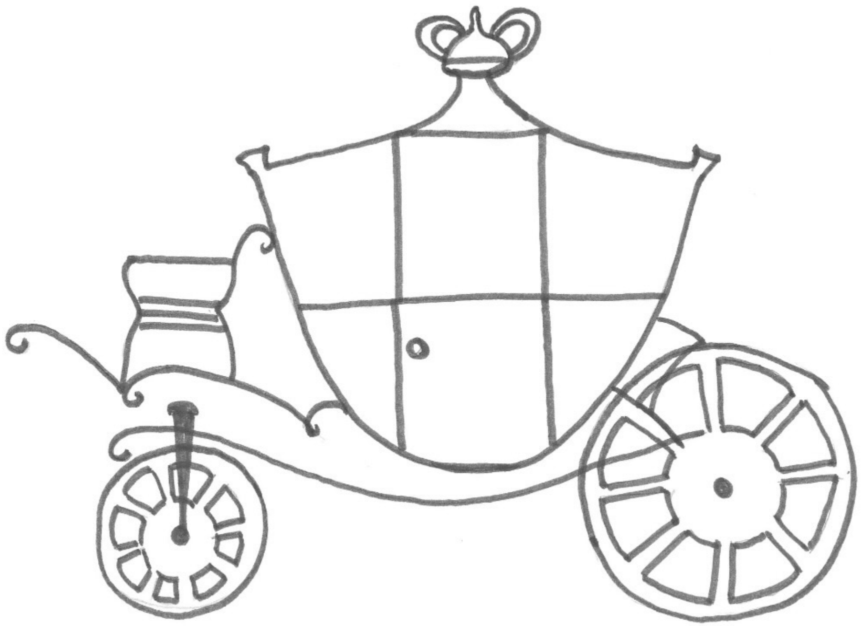

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Valfrjálst: Myndband

Valfrjálst: Myndband sem snýr að efni dagsins má finna á eftirfarandi vefslóð:

http://www.uke.de/mct_videos

Ræðið hvernig myndbandið tengist efni dagsins.

[*fyrir meðferðaraðila:*

sum myndböndin innhalda málfar sem gæti verið óviðeigandi fyrir suma áhorfendur eða eftir menningu. Vinsamlegast horfið á myndböndin fyrir fram áður en tekin er ákvörðun um hvort þau verði sýnd.]

Mynd 5

Hvað sýnir þessi mynd?

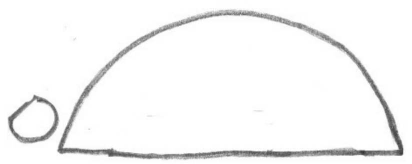

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

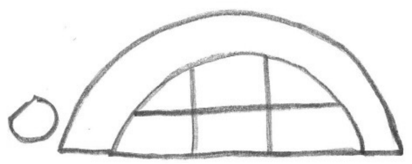

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

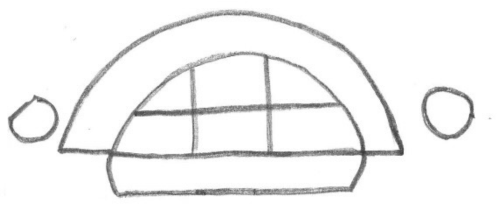

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

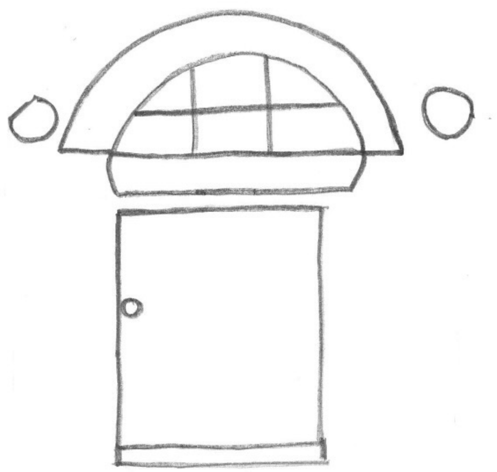

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

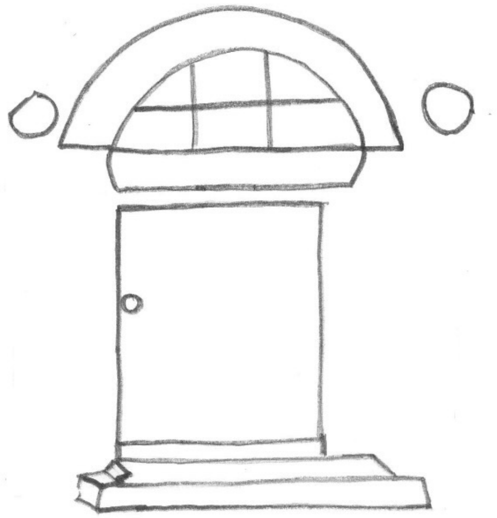

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

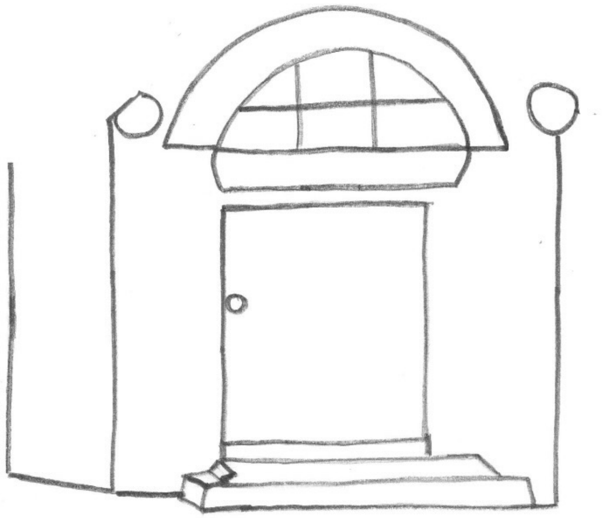

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Mynd 6

Hvað sýnir þessi mynd?

- kartöflu
- sól
- fisk
- kakkalakka
- Sjónvarps loftnet
- feitan mann
- fljúgandi furðuhlut
- könguló
- tré

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- kartöflu
- sól
- fisk
- kakkalakka
- Sjónvarps loftnet
- feitan mann
- fljúgandi furðuhlut
- könguló
- tré

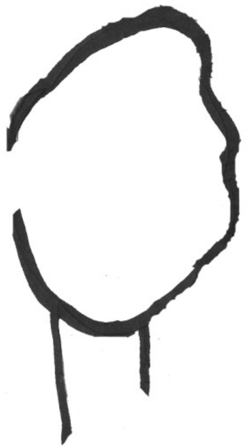

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- kartöflu
- sól
- fisk
- kakkalakka
- Sjónvarps loftnet
- feitan mann
- fljúgandi furðuhlut
- könguló
- tré

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- kartöflu
- sól
- fisk
- kakkalakka
- Sjónvarps loftnet
- feitan mann
- fljúgandi furðuhlut
- könguló
- tré

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- kartöflu
- sól
- fisk
- kakkalakka
- Sjónvarps loftnet
- feitan mann
- fljúgandi furðuhlut
- könguló
- tré

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- kartöflu
- sól
- fisk
- kakkalakka
- Sjónvarps loftnet
- feitan mann
- fljúgandi furðuhlut
- könguló
- tré

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- kartöflu
- sól
- fisk
- kakkalakka
- Sjónvarps loftnet
- feitan mann
- fljúgandi furðuhlut
- könguló
- tré

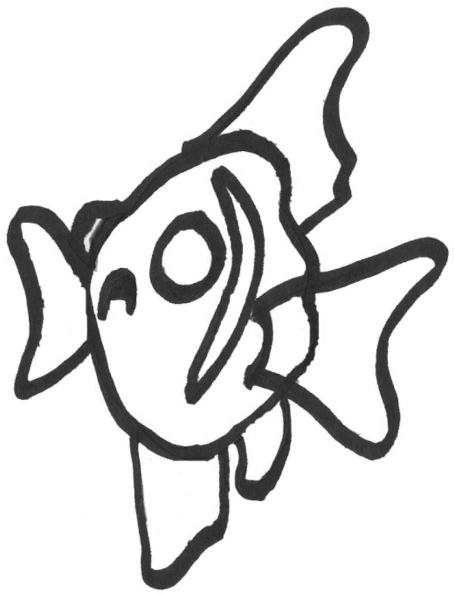

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

- kartöflu
- sól
- fisk
- kakkalakka
- Sjónvarps loftnet
- feitan mann
- fljúgandi furðuhlut
- könguló
- tré

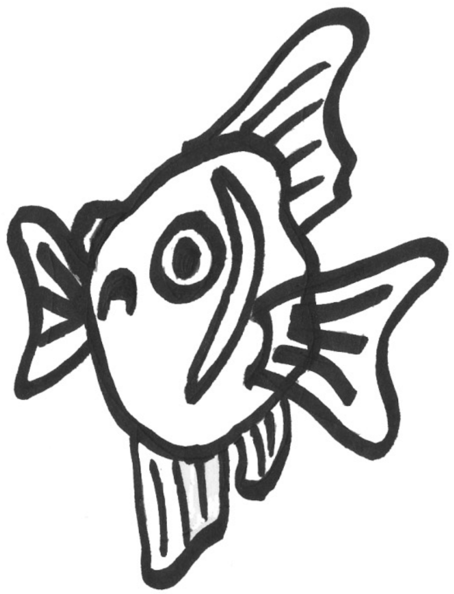

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Mynd 7

Hvað sýnir þessi mynd?

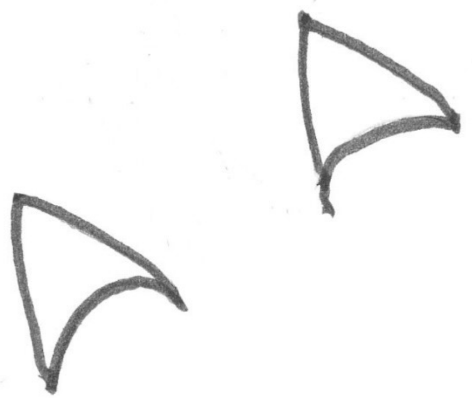

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

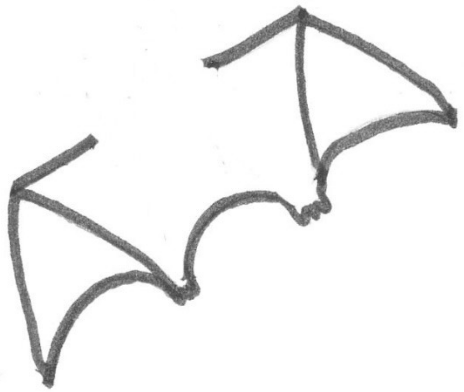

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

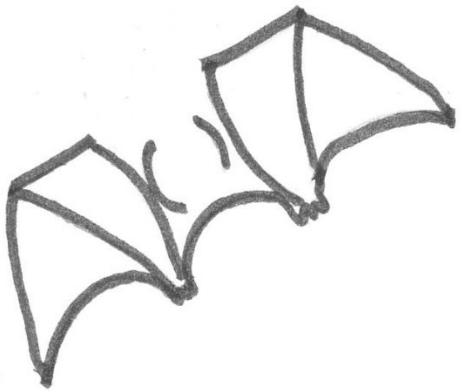

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Hvað sýnir þessi mynd?

Hversu viss ert þú?

Viltu taka ákvörðun núna?

Verkefni 2:

Hvað sérðu?

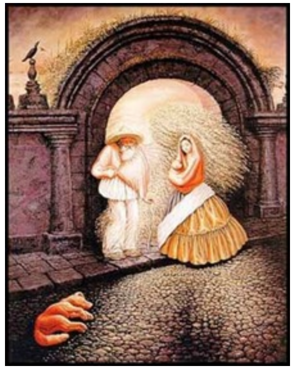

Hvað sérðu núna?

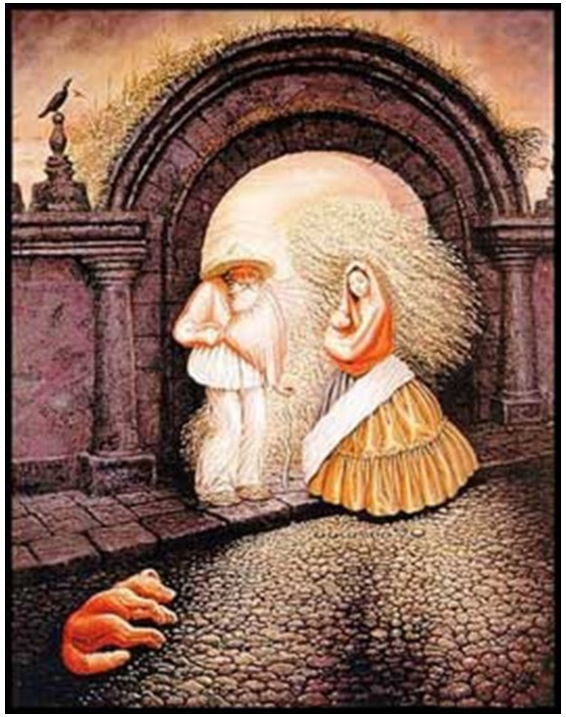

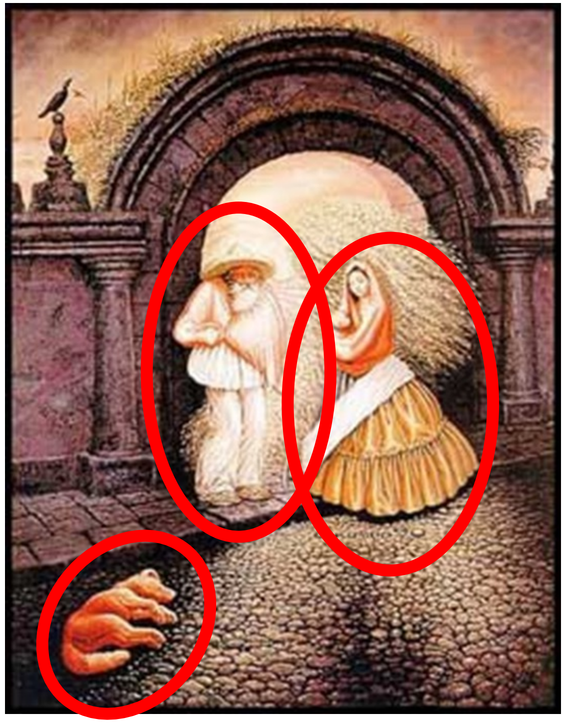

Fljótfærnislegar ákvarðanir leiða ekki alltaf til mistaka, en segja þó stundum bara hálfa söguna!

Fljótfærnislegar ákvarðanir leiða ekki alltaf til mistaka, en segja þó stundum bara hálfa söguna!

Reyndu að koma auga á öll smáatriði/fígúrur í myndunum!

Kona eða saxafón leikari?

Önd eða kanína?

Andlit eða knapi?

Jesús eða kross?

Madonna eða álfur að spila á hörpu?

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Seinustu glærur sýna að fljótfærnislegar ákvarðanir geta leitt til mistaka og segja oft einungis “hálfa söguna”

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Seinustu glærur sýna að fljótfærnislegar ákvarðanir geta leitt til mistaka og segja oft einungis “hálfa söguna”
- Leitum því að eins miklum upplýsingum og mögulegt er og skiptumst á skoðunum við aðra, sérstaklega ef ákvörðunin er mikilvæg eða getur haft afdrifaríkar afleiðingar (t.d. þú hefur tilfinningu fyrir því að nágranni þinn sé á eftir þér → ekki ákveða án þess að vita!)

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Seinustu glærur sýna að fljótfærnislegar ákvarðanir geta leitt til mistaka og segja oft einungis “hálfa söguna”
- Leitum því að eins miklum upplýsingum og mögulegt er og skiptumst á skoðunum við aðra, sérstaklega ef ákvörðunin er mikilvæg eða getur haft afdrifaríkar afleiðingar (t.d. þú hefur tilfinningu fyrir því að nágranni þinn sé á eftir þér → ekki ákveða án þess að vita!)
- Þegar ákvarðanir skipta litlu máli er allt eins gott að taka skjóta ákvörðun (t.d. þegar ákveða á bragðtegund af jógúrti eða köku, eða þegar velja á lottótölur)

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Seinustu glærur sýna að fljótfærnislegar ákvarðanir geta leitt til mistaka og segja oft einungis “hálfa söguna”
- Leitum því að eins miklum upplýsingum og mögulegt er og skiptumst á skoðunum við aðra, sérstaklega ef ákvörðunin er mikilvæg eða getur haft afdrifaríkar afleiðingar (t.d. þú hefur tilfinningu fyrir því að nágranni þinn sé á eftir þér → ekki ákveða án þess að vita!)
- Þegar ákvarðanir skipta litlu máli er allt eins gott að taka skjóta ákvörðun (t.d. þegar ákveða á bragðtegund af jógúrti eða köku, eða þegar velja á lottótölur)
- Það er mannlegt að gera mistök – gerum ráð fyrir því að hafa stundum rangt fyrir okkur.

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Seinustu glærur sýna að fljótfærnislegar ákvarðanir geta leitt til mistaka og segja oft einungis “hálfa söguna”
- Leitum því að eins miklum upplýsingum og mögulegt er og skiptumst á skoðunum við aðra, sérstaklega ef ákvörðunin er mikilvæg eða getur haft afdrifaríkar afleiðingar (t.d. þú hefur tilfinningu fyrir því að nágranni þinn sé á eftir þér → ekki ákveða án þess að vita!)
- Þegar ákvarðanir skipta litlu máli er allt eins gott að taka skjóta ákvörðun (t.d. þegar ákveða á bragðtegund af jógúrti eða köku, eða þegar velja á lottótölur)
- Það er mannlegt að gera mistök – gerum ráð fyrir því að hafa stundum rangt fyrir okkur.
- Byggjum mikilvægar ákvarðanir á traustum staðreyndum. Hafið í huga hvað afleiðingar rangar ályktanir og túlkanir geta haft.

Hvernig tengist þetta geðrofi?

Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum og hafa sterkar skoðanir

Hvernig tengist þetta geðrofi?

Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum og hafa sterkar skoðanir

Dæmi: Friðrik sakar herbergisfélaga sinn Brynjólf um að eitra fyrir sér!

Bakgrunnur: Maturinn er skrýtinn á bragðið. Þeim líkar ekki við hvorn annan.

En: Hvernig gæti Brynjólfur vitað hvaða matarbakka Friðrik myndi taka af matarvagninum? Mjög fáir myndu ganga svo langt að fremja morð út af ósætti við aðra manneskju.

Hvernig tengist þetta geðrofi?

Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum og hafa sterkar skoðanir

Dæmi: Friðrik sakar herbergisfélaga sinn Brynjólf um að eitra fyrir sér!

Bakgrunnur: Maturinn er skrýtinn á bragðið. Þeim líkar ekki við hvorn annan.

En: Hvernig gæti Brynjólfur vitað hvaða matarbakka Friðrik myndi taka af matarvagninum? Mjög fáir myndu ganga svo langt að fremja morð út af ósætti við aðra manneskju.

Mikilvægt er að taka tillit til margskonar upplýsinga. Ræðið mismunandi ástæður og skoðanir við fólk sem þið treystið.

Takk fyrir tímann!

fyrir meðferðaraðila:

Vinsamlegast afhentu vinnublöð. Kynntu app okkar COGITO (sækja án endurgjalds).

www.uke.de/mct_app

Scan me

Download on the App Store

ANDROID APP ON Google play

Pictures used in this module are reproduced with indirect (creative commons license) or direct permission of the artists listed below, for which we would like to express our gratitude! A full list can be obtained via www.uke.de/mct. If we have involuntarily breached copyright, please accept our apologies. In this case, we kindly ask creators for their permission to use their work under the "fair use" policy.
Die in diesem Modul verwendeten Bilder wurden mit der indirekten (creative commons Lizenz) oder direkten Zustimmung der untenstehenden Künstler reproduziert, wofür wir uns herzlich bedanken möchten! Eine vollständige Liste ist hinterlegt auf www.uke.de/mkt. Sollten wir unbeabsichtigt gegen das Urheberrecht verstoßen haben, so bitten wir dies vielmals zu entschuldigen und bitten nachträglich um die Verwendungserlaubnis.

Nafn ljósmyndara/Listamanns /Fotograf/Künstler	Heimild/ Quelle	Nafn Myndar/ Name des Bildes	CC = notað með samsvarandi creative commons leyfi; PP = notað með persónulegu leyfi listamanns CC = genutzt unter creative commons Lizenz, PP = verwendet mit persönlicher Zustimmung des Künstlers	Lýsing/Kurzbeschreibung
Jonathan Lehrfeld	flickr	War of the Worlds	CC	Fréttablað/Zeitung
Ruth Klinge	- - -	Dollar	Framleitt fyrir MCT/Anfertigung für das MKT; © Arbeitsgruppe Neuropsychologie	Einn dollari/Ein Dollar
Wallyg	flickr	NYC - Metropolitan Museum of Art - Gilbert Stuart's George Washington	CC	George Washington
Stephan Walter	Wikipedia	Adam Weishaupt	Public domain	Adam Weishaupt
dbking	flickr	National League of American Pen Women	CC	Merki útgáfufyrirtækis (ugla)/Verlagsschild (Eule)
cobalt123	flickr	Stained Glass Panel, Eye-Catcher	CC	Kirkjugluggi/Buntes Kirchenfenster
Arbeitsgruppe Neuropsychologie	- - -	Black&white drawings of fragmented pictures /Schwarz-weiß Zeichnungen fragmentierter Bilder	Framleitt fyrir MCT/Anfertigung für das MKT; © Arbeitsgruppe Neuropsychologie	Alls kyns myndaseríur: fleki, froskur o.s.frv./Verschiedene Motive: Floß, Frosch etc.
Octavio Ocampo	rockypointcollectibles	Different pictures/Verschiedene Bilder	PP frá rockypointcollectibles	---

Að hrapa að áyktunum dæmi
- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Samsæriskenning	“Sönnun”
Sagt er að lendingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi eingöngu verið tilbúningur.	Rök með?	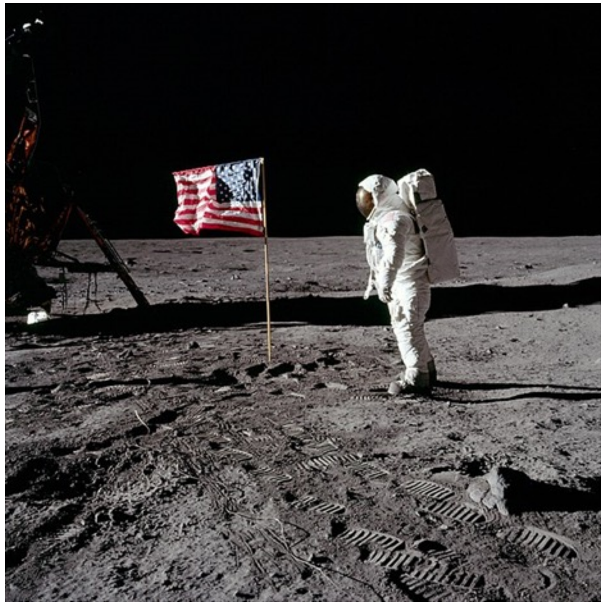

Að hrapa að áyktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Samsæriskenning	“Sönnun”
Sagt er að lendingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi eingöngu verið tilbúningur.	Ástæður USA: 1. “Tækni sigur” í samkeppni við Sovétríkin um ferðir til geimsins, sem höfðu verið á undan að senda gervihnött út í geiminn 2. Dregur athyglina frá Víetnamstríðinu 3. NASA falsaði lendinguna vegna hræðslu við niðurskurð frá ríkinu	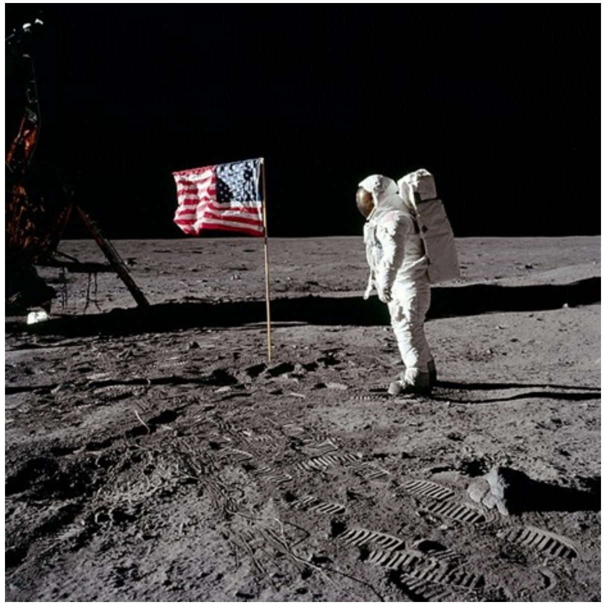

Að hrapa að áyktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	"Sönnun"
Sagt er að lendingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.	**Með:** ???	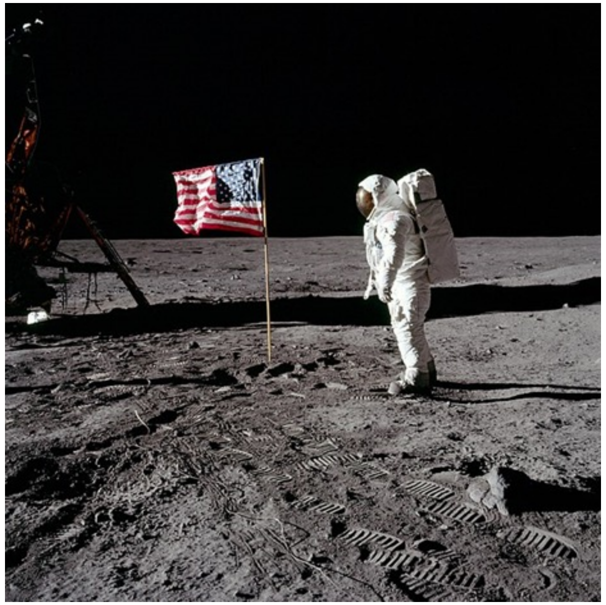

Að hrapa að áyktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
Sagt er að lendingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.	**Með:** 1.Fáninn hreyfist: ómögulegt þar sem það er ekki neitt andrúmsloft/veður á tunglinu 2.Mynd af stjörnulausum himni og mismunandi skuggum bendir til að myndin sé tekin í stúdíói 3.Í skilaboðum Armstrongs geimfara: hann var of snöggur að svara skilaboðum Nixon forseta. Útvarpsmerki þurfa lengri tíma til að sendast á milli en það tók Armstrong að svara.	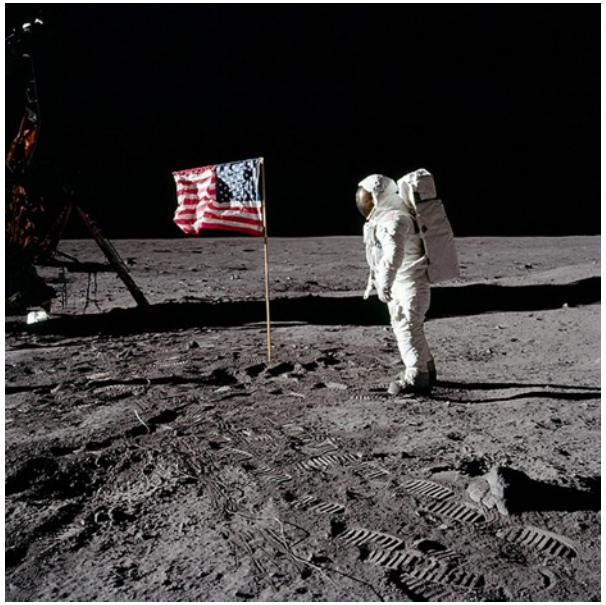

Að hrapa að áyktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
Sagt er að lendingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.	**Á móti:** ???	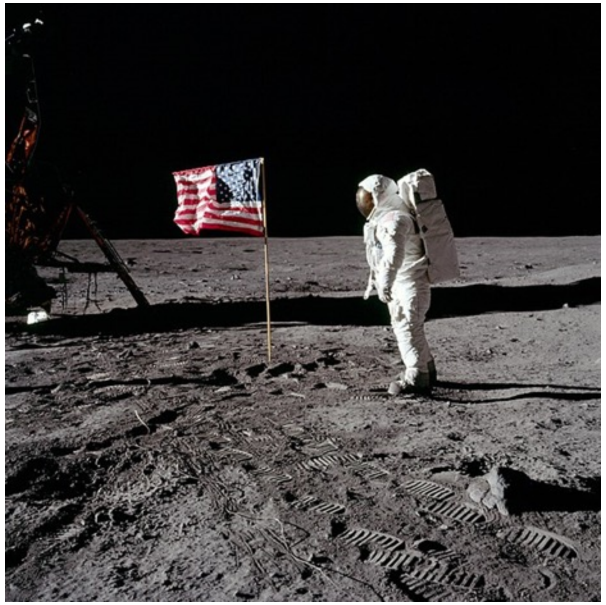

Að hrapa að áyktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
Sagt er að lendingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.	**Á móti:** 1. Ástæðan fyrir því að flaggið sveiflast er vegna þess að því haldið uppi með stuðningsbandi 2. Næturmyndir ná ekki að fanga veika ljósgjafa með tímastillingu → því eru engar stjörnur 3. Mismunandi skuggar eru vegna þess að yfirborð tunglsins er ójafnt 4. Viðtalið hafði verið klippt til að koma í veg fyrir langar þagnir í samtali Nixon og Armstrong	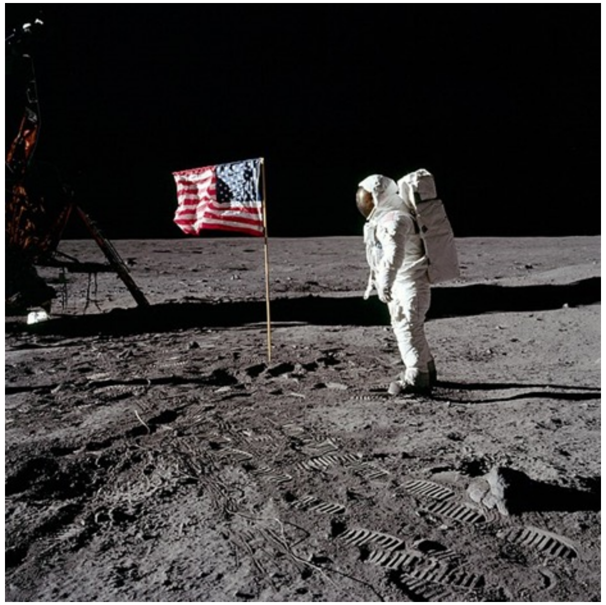

Að hrapa að áyktunum dæmi

- Flökkusögur -

Var lendingin á tunglinu tilbúningur?

Nei!

Leikstjórinn Roland Emmerich (Independence Day):
"The moon landing [...] was just too good. Such a thing was impossible to stage in the 1960s. Even with today's equipment this would pose problems."

Heimild: Þýska sjónvarpsstöðin ZDF: "Varist samsæri" [Beware conspiracy]

Hvernig byrja slíkar flökkusögur og samsæriskenningar?

???

Hvernig byrja slíkar flökkusögur og samsæriskenningar?

- Þær eru oft meira spennandi en raunveruleikinn.
- Þær eru oft byggðar á staðreyndum sem er erfitt að sanna og fólk trúir auðveldlega (t.d. að fáninn hreyfist bendir til þess að myndin hafi verið tekin á jörðinni).
- Þær innihalda engar aðrar skýringar (t.d. að stjörnulaus himinn getur verið útskýrður með tæknilegum takmörkunum næturljósmyndunar).
- Flökkusögur taka staðreyndir úr samhengi og blása þær upp.